

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора економічних наук, професора
Небаби Наталії Олександрівни
на дисертацію Конобаса Максима Петровича на тему:
«Стратегія розвитку «зеленої» економіки в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»
(галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»)**

24 серпня 2026 року

Актуальність теми дисертації

Сучасні трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, особливо в умовах воєнних викликів, глобалізаційних змін та євроінтеграційних прагнень, зумовлюють необхідність переосмислення фундаментальних засад національної економічної моделі та прискорення її переходу на засади сталого розвитку. Посилення ресурсних обмежень, критичне техногенне навантаження, руйнування інфраструктури та інституційні проблеми актуалізують потребу у формуванні цілісної стратегії розвитку «зеленої» економіки в Україні. «Зелена» економіка виступає не лише просторовою та інноваційною основою для низьковуглецевої модернізації виробництва, але й складною соціально-економічною системою, що потребує інтегрованого управління, орієнтованого на підвищення рівня екологічної безпеки, забезпечення ресурсно-ефективної диверсифікації та формування інституційної спроможності держави й бізнесу. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження механізмів трансформування державної системи управління та стратегічних пріоритетів, які дозволяють адаптувати економіку до сучасних викликів, забезпечити її повоєнне екологічно орієнтоване відновлення та стійке зростання.

Таким чином, обрана тема наукового дослідження є своєчасною, актуальною та має вагоме теоретичне і практичне значення для розвитку національної економіки.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана у відповідності до плану науково-дослідних робіт ВНЗ «Національна академія управління», в частині реалізації теми: «Зелене» зростання та циркулярна економіка: українські перспективи післявоєнного відновлення (державний реєстраційний номер 0122U202055, термін 12.2022-11.2024), в якій автором обґрунтовано стратегічні пріоритети розвитку «зеленої» економіки України, які передбачають підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваної енергетики, декарбонізацію виробництва, впровадження принципів циркулярної економіки, екологізацію промисловості й аграрного сектору, розвиток екологічного підприємництва, стимулювання «зелених» інновацій, удосконалення системи управління природними ресурсами, розвиток «зелених» фінансів та забезпечення екологічної сталості територій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ознайомлення з дисертацією Конобаса Максима Петровича підтверджує те, що наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими і достовірними.

У теоретичному розділі дисертації здійснено ґрунтовний аналіз теоретико-методологічних засад формування стратегії розвитку «зеленої» економіки. Дисертантом обґрунтовано теоретичні основи розвитку «зеленої» економіки в системі сталого розвитку. Значну увагу приділено еколого-економічним засадам формування стратегії розвитку «зеленої» економіки. Розкрито концептуальні підходи та міжнародний досвід стратегічного розвитку «зеленої» економіки.

Аналітичний розділ містить комплексний аналіз сучасного стану та передумов розвитку «зеленої» економіки в Україні, що здійснено на основі широкої інформаційно-статистичної бази та застосування сучасних методів економічного аналізу. Дисертантом розроблено методичні засади оцінювання рівня розвитку «зеленої» економіки та її стратегічного потенціалу. Особливу наукову цінність становить проведене дисертантом комплексне оцінювання сучасного стану розвитку «зеленої» економіки України. Окремо проаналізовано інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління розвитком «зеленої» економіки.

У рекомендаційному розділі дисертації розкрито стратегічні пріоритет та механізми реалізації державної політики розвитку «зеленої» економіки в Україні. Дисертантом запропоновано концептуальні засади та стратегічні пріоритети розвитку «зеленої» економіки України. У дисертації визначено організаційно-економічний механізм реалізації стратегії розвитку «зеленої» економіки. Важливим науковим результатом є удосконалення державної політики у сфері міжнародного партнерства задля розвитку «зеленої» економіки.

Теоретичні викладки та дослідження, представлені в дисертації, виконані належним чином та відповідають високим науковим стандартам. Висновки дисертації включають нові наукові положення, що демонструють оригінальний внесок у відповідну галузь знань.

Новизна наукових положень сформульованих у дисертації

Сутність наукової новизни наукового дослідження полягає в обґрунтуванні суспільно-економічних процесів трансформації національної економічної системи на засадах «зеленої» економіки та принципів сталого розвитку. У дисертації комплексно розкрито концептуальні засади та стратегічні пріоритети розвитку «зеленої» економіки України та запропоновано організаційно-економічний механізм реалізації стратегії розвитку «зеленої» економіки. Основними результатами дослідження, що характеризують наукову новизну та виносяться на захист, є такі:

- удосконалено концептуальні засади формування стратегії розвитку «зеленої» економіки, з визначенням ієрархії взаємопов'язаних теоретико-методологічного, науково-методичного та прикладного рівнів;
- удосконалено суть та зміст терміну «зелена» економіка;

- удосконалено концептуальні підходи до використання міжнародного досвіду стратегічного розвитку «зеленої» економіки;
- удосконалено теоретико-прикладні засади державної політики у сфері міжнародного партнерства задля розвитку «зеленої» економіки;
- набуло подальшого розвитку еколого-економічні засади формування стратегії розвитку «зеленої» економіки;
- набуло подальшого розвитку методичні засади оцінювання розвитку «зеленої» економіки на основі систематизації підходів на глобальному та національному рівнях;
- набуло подальшого розвитку інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління розвитком «зеленої» економіки;
- набуло подальшого розвитку організаційно-економічний механізм реалізації стратегії розвитку «зеленої» економіки.

У дисертації наявні інші наукові положення та розробки, що містять елементи новизни, спрямовані на вдосконалення стратегії розвитку «зеленої» економіки в Україні.

За рівнем наукової новизни отримані результати відповідають вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, що свідчить про високий рівень обґрунтованості сформульованих наукових положень, їх достовірність, теоретичну значущість та практичну цінність.

Практичне значення роботи, використання результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші результати наукових досліджень дисертації доведені до рівня практичних розробок та використовуються у практичній діяльності установ та закладів освіти: Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки при удосконаленні інформаційно-аналітичного забезпечення процесів формування та реалізації стратегії розвитку «зеленої» економіки, розширення можливості застосування сучасних цифрових технологій у процесах стратегічного планування та моніторингу, підвищення ефективності інформаційної взаємодії між основними учасниками реалізації державної економічної політики, а також зміцнення методичного підґрунтя для прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення екологічно збалансованого та сталого розвитку України (довідка № 30/05.01-Д-2 від 20.02.2026 р.); ВНЗ «Національна академія управління», в якому наукові висновки та пропозиції використовуються в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін «Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації» та «Основи сталого розвитку» (акт впровадження від 15.04.2026 р.).

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Аналіз змісту дисертації та опублікованих за її тематикою наукових праць підтверджує належний рівень завершеності проведених наукових досліджень, достатню обґрунтованість сформульованих висновків і рекомендацій, що виносяться на захист. Дисертація характеризується чітко витриманим науковим

стилем викладу, логічною послідовністю структурної побудови та системністю подання матеріалу. Розділи та підрозділи дисертації взаємопов'язані між собою, що забезпечує цілісність дослідження та послідовне розкриття поставлених наукових завдань. Представлені результати є всебічно аргументованими, мають достатню теоретичну і методичну обґрунтованість, підтверджені відповідними розрахунками та аналітичними узагальненнями.

Зміст дисертації відповідає спеціальності 051 «Економіка», а визначені мета та завдання дослідження повністю узгоджуються із заявленою тематикою роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Бібліографічний список містить значну кількість сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, що свідчить про глибоке опрацювання теоретичної та інформаційної бази дослідження. Усі структурні частини дисертації містять результати, які мають наукову новизну, відзначаються обґрунтованістю та достовірністю.

У першому розділі дисертації обґрунтовано теоретичні основи розвитку «зеленої» економіки в системі сталого розвитку (п.1.1), розкрито теоретичні основи розвитку «зеленої» економіки в системі сталого розвитку (п.1.2.), досліджено концептуальні підходи та міжнародний досвід стратегічного розвитку «зеленої» економіки (п.1.3).

У другому розділі розроблено методичні засади оцінювання рівня розвитку «зеленої» економіки та її стратегічного потенціалу (п.2.1). Особливу наукову цінність становить проведене дисертантом комплексне оцінювання сучасного стану розвитку «зеленої» економіки України (п.2.2). Окремо проаналізовано інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління розвитком «зеленої» економіки (п.2.3).

У третьому розділі запропоновано концептуальні засади та стратегічні пріоритети розвитку «зеленої» економіки України (п.3.1). Визначено організаційно-економічний механізм реалізації стратегії розвитку «зеленої» економіки (п.3.2). Важливим науковим результатом є удосконалення державної політики у сфері міжнародного партнерства задля розвитку «зеленої» економіки (п.3.3).

На підставі викладеного можна зробити висновок, що поставлені у дисертації наукові завдання вирішені, а отримані результати характеризуються завершеністю, достатнім рівнем наукової обґрунтованості та практичною значущістю.

Повнота викладення основних положень, висновків і рекомендацій дисертації в наукових працях, зарахованих за темою дисертації

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота наповнена рисунками та таблицями.

Основні результати наукового дослідження висвітлено у 6 наукових працях, серед яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз (з них 2 статті виконані у співавторстві); 2 публікації – у матеріалах наукових конференцій. Особистий внесок дисертанта

зазначено у відповідній публікації.

Дотримання норм академічної доброчесності

Аналіз матеріалів дисертації та наукових публікацій дисертанта, у яких висвітлені основні наукові результати дослідження, дає підстави констатувати недопущення порушень академічної доброчесності. Дисертація містить посилання на джерела інформації за кожним випадком використання ідеї, розробок, тверджень, відомостей; відповідає нормам законодавства.

За науковим рівнем, практичною та науковою цінністю, за кількістю публікацій та дотриманням принципів академічної доброчесності відповідає вимогам пунктів 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 року із відповідними змінами.

Зауваження до дисертаційної роботи

Зважаючи на достатньо високий теоретико-методичний рівень підготовки дисертації, необхідно звернути увагу на наявні в ній окремі недоліки та дискусійні положення:

1. В таблицях 1.1 та 1.2 автором проведено ґрунтовний аналіз наукових підходів до трактування поняття «зелена» економіка, що міститься в документах міжнародних установ, організацій та економічних інституцій, а також за визначенням сучасних науковців. Водночас більшої повноти дослідженню додав би поглиблений аналіз впливу глобальних кризових факторів, зокрема пандемічних, воєнних та економічних ризиків, на довгострокову стійкість національної економічної системи та формування державної політики її розвитку.

2. У другому розділі здійснено детальний аналіз сучасного стану розвитку «зеленої» економіки України на глобальному та національному рівнях, що дозволило визначити ключові тенденції їх розвитку та оцінити рівень потенціалу. Разом із тим недостатньо розкрито питання щодо ефективності використання наявних ресурсних можливостей для залучення «зелених» інвестицій, зокрема у періоди економічної нестабільності, війни та інших зовнішніх впливів.

3. Враховуючи значну увагу, приділену комплексному оцінюванню сучасного стану розвитку «зеленої» економіки України на глобальному та національному рівнях (п.2.2. дисертації), на наш погляд, недостатньо розкрито питання щодо ефективності запропонованого організаційно-економічного механізму реалізації стратегії розвитку «зеленої» економіки, зокрема щодо відповідності чинних механізмів сучасним потребам стимулювання економічної активності задля забезпечення стійкого розвитку та зменшення негативного впливу економічних процесів на навколишнє середовище.

4. Здобувачем запропоновано напрями удосконалення державної політики у сфері міжнародного партнерства задля розвитку «зеленої» економіки (п.1.3. дисертації). Однак залишається відкритим питання щодо практичної реалізації запропонованих заходів, зокрема щодо конкретних інструментів

моніторингу ефективності впровадження державної політики розвитку «зеленої» економіки та оцінювання її результативності на різних рівнях управління.

Вказані зауваження не зменшують позитивного враження від дисертації, не впливають на її загальну високу наукову оцінку та мають рекомендаційний характер.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Конобаса Максима Петровича на тему «Стратегія розвитку «зеленої» економіки в Україні» є завершеною та самостійно виконаною науковою працею, яка характеризується належним рівнем наукової новизни, теоретичної обґрунтованості та практичної значущості. Дослідження є цілісним, логічно структурованим, послідовним за викладенням матеріалу та має завершений характер. Наукові положення дисертації Конобаса Максима Петровича достатньо аргументовані, підтверджені результатами проведених досліджень та висвітлені в опублікованих наукових працях автора. Дисертаційна робота Конобаса Максима Петровича виконана на високому науково-теоретичному, методичному та практичному рівнях, а її результати мають вагоме значення для розвитку економічної науки.

За результатами ґрунтовного аналізу дисертації можна зробити висновок, що дисертаційна робота «Стратегія розвитку «зеленої» економіки в Україні» відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – Конобас Максим Петрович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економічного
моделювання, обліку та статистики
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара**

Наталія НЕБАБА

